živnostem stavebním potřebných jedná cit. min. nař. ze dne 27. prosince 1893 č. 195 ř. z. Nařízení min. věcí duchovních a vyučování vydané ve shodě s min. věcí vniterných a obchodu z 27. prosince 1893 č. 196 ř. ř. z. vypočítává učeliště, s jejichž návštěvou a absolvováním jsou spojeny výhody v § 12 cit. z. z. 1893 č. 193 ř. z. stanovené (kratší doba prakse).

Z přechodných ustanovení jest nejdůležitější to, že zedníky dle 1. odst. § 23. živnostenského řádu ze dne 20. prosince 1859 č. 227 ř. z. koncesované pokládati jest za rovné mistrům zednickým dle zák. z r. 1893. Těm pak z nich, kteří v čas vyhlášení nového zákona měli stanoviště své živnosti v některém místě, jež je prohlášeno za vyňaté, přísluší v místě tom právo společně s mistry kamenickými, tesařskými a studnařskými samostatně prováděti stavby pozemní a stavby příbuzné, předpokládajíc, že jim nebyl v koncesním dekretu propůjčen menší rozsah oprávnění.

Živnosti svobodné.

Živnosti svobodné jsou ony, k nimž nevyhledává se zvláštního průkazu způsobilosti (jako u živností řemeslných), ani udělení se strany úřadu živnostenského (jako u živností koncessovaných); stanoví se tedy pojem živností svobodných v řádu živnostenském jen po stránce negativní. V pojem živností svobodných spadají živnosti obchodní v užším smyslu a živnosti tovární. Známkou charakteristickou pro živnosti svobodné jest, že se k nastoupení takovéto živnosti vyhledává jen ohlášení u úřadu živnostenského; jakmile jsou tu všeobecné podmínky ku výkonu nějaké živnosti (§§ 2—10 řádu živn.), musí úřad živnostenský straně žádající vydati list živnostenský (§ 13 živn. ř.); jen v té případnosti smí býti odepřeno vyhotovení listu živnostenského, jsou-li k tomu osobní důvody vyloučení (§§ 5 a 6 živn. ř.), při cizozemci nebyl-li podán důkaz o reciprocitě státní, konečně pokud jde o stanoviště v okresu pohraničném, jestli vyhověno nebylo při živnostech s předměty kontrole podrobenými podmínkám předepsaným zákony finančními.

K ohlášení živnosti svobodné se jen vyhledává, aby podnikatel oprávněn byl své jmění samostatně spravovati. Na účet oněch osob, jimž svěřena není svobodná správa vlastního jejich jmění, živnost provozovati může zástupce nebo pachtýř jejich, avšak jen s přivolením jejich zákonného zástupce a příslušného soudu. Způsobilými nastoupiti živnost svobodnou jsou i právnické osoby, ženy, příslušníci cizích států (ač šetřeno-li reciprocity); k provozování živnosti v určitém místě není potřebí příslušnosti do obce (§ 7 živn. ř.). Rovněž možno současně provozovati živností několik (§ 9 živn. ř.).

V ohlášení svobodné živnosti udáno budiž jméno, stáří, bydliště a státní příslušnost podnikatele, zvolené zaměstnání a stanoviště vykonávání jeho; udání tato nezbytna jsou i pokud jde o osobu zástupce nebo pachtýře (§ 12 živn. ř.). Při jednotlivých živnostech, jmenovitě při živnostech továrně provozovaných, potřebí jest před započetím výkonu živnosti schválení provozovárny (viz čl. Provozovárny živnostenské); avšak toto schválení netýká se, jako při živnostech koncesovaných, subjektivní způsobilosti k nastoupení živnosti, nýbrž jedině odnáší se k vyšetření provozovárny (dílny) a způsobu provozování. Odepře-li tedy živnostenský úřad schválení toto, ačkoli jsou splněny všeobecné náležitosti řádem živnostenským vytčené, nemůže to býti namířeno nikdy proti osobě podnikatelově (jako tomu jest při živnostech řemeslných anebo koncesovaných), nýbrž dotýká

se ono zamítnutí jen projektované provozovárny nebo způsobu provozování. Příslušnými k ohlášení svobodných živností jsou bezvýjimečně živnostenští úřadové první stolice (okresní hejtmanství, v Praze magistrát) (§ 141 živn. ř.).

Živnosti tiskové.

I. Pojem.

Živnosti tiskové jsou všechny živnosti, jichž předmětem jest mechanické nebo chemické rozmnožování literárních neb uměleckých výrobků neb obchod nimi (§ 15 č. 1 živ. ř.). Tiskovými výrobky v užším slova smyslu jsou tiskopisy, t. j. výrobky, kteréž písmem anebo vyobrazením nějakou myšlénku vyjadřují bez ohledu na použitý materiál, na duševní cenu produktu a na určení jeho — předpohládajíc, že výrobek byl zhotoven tiskacím lisem nebo jinak rozmnožení jeho provedeno prostředky mechanickými nebo chemickými; v širším smyslu slova náležejí k tiskovým výrobkům i zobrazení na různých předmětech potřeby (šátcích, pokrývkách, kobercích, nářadí, vzorcích a pod.). Není však pochybnosti, že ustanovení o obchodu průmyslovými výrobky tvořícími toliko předměty obecné potřeby jsou vyhražena zákonodárství živnostenskému a že zákonodárce neměl v úmyslu upravení tohoto obchodu pojmouti v tiskový zákon (nota min. sprav. ze dne 25. května 1889 č. 6260 a ze dne 19. května 1888 č. 3684).

II. Koncese.

Tiskové živnosti uvedené v § 15 živ. ř. pod č. 1 a 2 a to, knihtiskárny, knihkupectví, půjčovny knih a čítárny jsou vázány koncesí. Žadatelé musí prokázati, že mají povšechné vzdělání ku provozování dotyčné živnosti potřebné a, pokud se jedná o živnost, jejímž předmětem jest rozmnožování literárních nebo uměleckých výrobků cestou mechanickou nebo chemickou, též že mají dostatečnou odbornou způsobilost. Důkaz o této způsobilosti odborné mohou podati buď vysvědčením pracovním o delším zaměstnání v dotyčné živnosti nebo vysvědčením o návštěvě příslušné školy odborné (min. nař. ze dne 17. září 1888 č. 151 ř. z.).

Při udílení koncesí k živnostem tiskovým sluší přihlížeti k místním poměrům (§ 24 odst. 3). Koncese není však zapotřebí k obchodu jednotlivými výrobky tiskovými, jež mají sloužiti toliko potřebám živnostenským aneb obchodním anebo potřebám domácího a společenského života, jako na př. školní sešity, cenníky, blahopřejné lístky (pokud nesluší je pokládati za výrobky umělecké), návěstí o bytech k pronajmutí, účetní blankety, rozvrhy hodin, štítky na knihy a sešity, obtisky, předlohy na lepenkovou řezbu, tiskopisy pro advokáty a notáře a pod. (nař. min. obch. a vn. ze dne 3. srpna 1890 č. 160 ř. z.).

III. Stanoviště.

Tiskové živnosti smí se z pravidla zřizovati toliko v místech, kde má sídlo politický úřad okresní nebo zeměpanský úřad policejní. Toto ustanovení se však nevztahuje na obchod, kterýž se obmezuje výhradně na školní a modlitební knihy, kalendáře a obrazy svatých a tiskopisy k účelům živnostenským jako návěstí, cenníky a pod. (§ 21 ž. ř.).

IV. Jednotlivá odvětví tiskových živností.

K tiskovým živnostem náležejí:

1. Různé druhy knihtiskáren, zejména měditiskařství, ocelotiskařství, dřevotiskařství a kamenotiskařství, čítajíc k nim i lisy šlapací (pedálové)